

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Менеджменту та бізнес-адміністрування» (№ 602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

_____

(підпис)

О.В. Гребенікова
(ініціали та прізвище)

« 30 » 08 2024 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи фондового ринку

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: **07** Управління і адміністрування

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: **072** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, дистанційна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

Харків – 2024 р.

Розробник: _____ Калінеску Т.В., д.е.н., професор

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри менеджменту та бізнес адміністрування (№ 602)

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2024 р.

Завідувач кафедри, к.е.н, доцент
науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Гатило В.П.
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Здобувач першого (бакалаврського) рівня

(підпис)

Москаленко Т.М.
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Калінеску Тетяна Василівна, д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України. Стаж науково-викладацької діяльності більше 30 років. Викладає в університеті наступні дисципліни:

- Контроль і ревізія;
- Бюджетна система;
- Податкова система;
- Фінансовий ринок;
- Інвестування;
- Основи оподаткування;
- Облік і оподаткування фінансово-кредитних установ.

Напрями наукових досліджень: формування ефективних інструментів податкового регулювання в умовах депресивних регіонів, розробка алгоритмів переміщення сфери діяльності вітчизняних підприємств та досягненням стабільних фінансово-економічних результатів. Підсумком цієї багаторічної роботи стала розробка теоретичних положень та науково-методичних принципів щодо забезпечення фінансової самодостатності та самоорганізації фінансової життєздатності підприємств, зменшення соціально-економічної та податкової напруги на населення регіонів України, завдяки підвищенню соціальної відповідальності бізнесу, а також моделювання податкової політики країни відповідно рівню моральності суспільства.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2 семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредити ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 56 годин, самостійної роботи здобувачів – 64 годин.

Форми здобуття освіти: Денна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – теорія фінансів, фінанси, страхування, статистика, бухгалтерській облік.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – бюджетна система, банківська система,

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати у студентів систему знань, що дозволить мати об'єктивне уявлення про загальні засади функціонування фондового ринку України, його структуру і принципи роботи учасників, нормативно-правове забезпечення; особливості регулювання та ліцензування діяльності професійних учасників фондового ринку; обігу різних видів фінансових інструментів на фондовому ринку; оцінювання фінансових інструментів на фондовому ринку; процес прийняття торговельних рішень на фондовому ринку; отримання інформації щодо діяльності на фондовому ринку та розвиток фондових ринків у різних країнах світу.

Завдання

- дати студентам правильне розумінню загальних положень, принципів і методів, загальних умов функціонування фондового ринку;

- розвинути здібності та сформувати навички, що дозволяють здійснювати діяльність на сучасному фондовому ринку

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності:**

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;
- здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- Здатність формулювати нові гіпотези та практичні задачі в області фінансів, банківської справи та страхування, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язку, беручи до уваги наявні ресурси і ризики;
- здатність застосовувати знання щодо функціонування фондового ринку, видів цінних паперів, аналізу фінансових ризиків.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувач будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів

домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;

- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- знати особливості функціонування фондового ринку, розуміти тенденції його розвитку, аналізувати фінансові ризики.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Сутність та історія розвитку фондового ринку

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Практичне заняття: «Сутність та історія розвитку фондового ринку».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність та функції фондового ринку. Історичні аспекти розвитку фондового ринку. Розвиток фондового ринку України.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Класифікація та структура фондового ринку.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Практичне заняття: «Класифікація та структура фондового ринку».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Класифікація фондового ринку. Структура ринку цінних паперів. Особливості функціонування первинного РЦП. Особливості функціонування вторинного РЦП.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Державне регулювання фондового ринку

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичні заняття: «Державне регулювання фондового ринку».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Роль держави у регулюванні фондового ринку. Саморегульовані організації та їх роль на фондовому ринку. Ліцензування професійної діяльності та державне регулювання випуску та обігу цінних паперів. Зарубіжний досвід регулювання фондових ринків. Перспективи розвитку фондового ринку України.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Інфраструктура фондового ринку.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичні заняття: «Інфраструктура фондового ринку».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність та структура учасників фондового ринку. Структура емітентів та інвесторів на фондовому ринку. Професійні учасники фондового ринку та види професійної діяльності

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Інститути фондового ринку

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичні заняття: «Інститути фондового ринку».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність та функції фінансових інститутів. Види фінансових інститутів. Інститути спільного інвестування на фондовому ринку. Банківські установи на фондовому ринку. Страхові компанії. Недержавні пенсійні фонди на фондовому ринку.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Інформаційно-рейтингове забезпечення фондового ринку.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Практичні заняття: «Інформаційно-рейтингове забезпечення фондового ринку».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Рейтингові агентства та їх інформація. Види рейтингів. Інформаційні агентства та їх значення для фондового ринку. Кредитні рейтинги та їх значення для інформаційного забезпечення фондового ринку.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Тема 7. Цінні папери та ціноутворення на фондовому ринку.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Практичні заняття: «Цінні папери та ціноутворення на фондовому ринку».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Цінні папери та їх класифікація. Теорії ціноутворення на фондовому ринку. Поняття, етапи проведення та класифікація торговельних операцій з цінними паперами. Роль та особливості функціонування первинного ринку. Сутність вторинного ринку цінних паперів та його функції в економічній

системі. Фінансовий інжиніринг та інновації на фондовому ринку. Хеджування на фондовому ринку

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача

Тема 8. Основи функціонування біржового ринку цінних паперів

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 години.*

- *Практичне заняття: «Основи функціонування біржового ринку цінних паперів».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

. Біржовий ринок: суть та історія розвитку. Поняття та принципи організації біржової діяльності. Правовий статус та організаційна структура бірж. Тенденції розвитку біржових ринків. Регулювання біржової діяльності

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача

Тема 9. Організація біржової торгівлі цінними паперами та проведення біржових операцій.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Практичне заняття: «Організація біржової торгівлі цінними паперами та проведення біржових операцій».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні*

Біржові торги: поняття, принципи, порядок проведення. Процедура лістингу на фондовій біржі. Біржове котирування. Біржові угоди та учасники біржової торгівлі. Кліринг і розрахунки за біржовими угодами

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Інвестиційний аналіз фондового ринку.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Практичні заняття: «Інвестиційний аналіз фондового».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні*

Фундаментальний аналіз. Моделі оцінювання вартості та доходності акцій, облігацій та векселів. Ризик і прибутковість на ринку цінних паперів. Методи технічного аналізу. Основи портфельного інвестування.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Світовий фондовий ринок.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття: «Світовий фондовий ринок».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні*

Сутність та становлення міжнародного фондового ринку. Класифікація міжнародного фондового ринку. Учасники міжнародного фондового ринку. Основні інструменти міжнародного фондового ринку. Світові фондові індекси.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 12. Інформаційні технології на фондовому ринку.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичні заняття: «Інформаційні технології на фондовому ринку».*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

Особливості автоматизації діяльності на фондовому ринку. Інноваційні технології доступу та електронний документообіг. Онлайн-брокери та інтернет-трейдинг.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Передбачено навчальним планом виконання контрольної роботи

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв’язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0...8 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання завдань впродовж практичних занять	0...4	8	0...32
Модульний контроль	0...10	1	0...10
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0...8 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання завдань впродовж практичних занять.	0...4	8	0...32
Модульний контроль	0...10	1	0...10
За семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Іспит проводиться у вигляді тестування. Тест складається з 5 питань закритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 1 бал) та 15 питань відкритого типу (максимальна кількість балів за відповідь на одне питання – та одне творче завдання, правильне розв’язання кожного завдання оцінюється у 4 бали).

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань і умінь для забезпечення програмних результатів навчання. Відпрацювати всі практичні заняття.

Добре (75-89) – знати основні теми дисципліни. Знати особливості функціонування фондового ринку України, інститути та інструменти вітчизняного та світового фондового ринку. Відпрацювати всі практичні заняття.

Відмінно (90-100) – мати знання, що дозволять самостійно, вільно та обгрунтовано відповідати на будь які питання щодо історію створення і перспективи розвитку вітчизняного та світових фондових ринків, сучасні методи інвестиційного аналізу цінних паперів та інформаційно-аналітичне оцінювання. Відпрацювати всі практичні заняття.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядається процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних занять тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

• http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=KNMZ&lang=ukr&caller_mode=SearchDocForm&ext=no&theme_path=0&themes_basket=&ttp_the_mes_basket=&disciplinesearch=no&top_list=1&fullsearch fld=&author fld=%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2&docname fld=&docname_cond=beginwith&theme_context=%D0%A0%D1%96%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2&theme_cond=all theme&theme_id=0&is_ttp=0&combiningAND=0&step=20&tpage=1

• Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=2825>

11. Рекомендована література

Базова

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000р. № 2121-III (зі змінами та доповненнями)
3. Закон України “Про депозитарну систему України” від 06.07.2012 № 5178-VI
4. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» 30.10.1996 р. № 448/96-ВР (зі змінами та доповненнями)
5. Закон України «Про Національний банк України» № 679-XIV від 20.05.1999р. (зі змінами і доповненнями).
6. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV
7. Конституція України: прийнята Верховною Радою України 28.06.1996р.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI
9. “Про затвердження Положення про функціонування фондових бірж” НКЦПФР; Рішення, Положення, Порядок від 22.11.2012 № 1688
10. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV

Допоміжна

1. Алескерова Ю.В. Фінансовий ринок. Підручник / Ю.В. Алескерова. Хмельницький, 2019. - 384с.
2. Гнатюк Р.А. Інституційний аналіз міжнародного ринку цінних паперів / Р.А. Гнатюк. Дисертація на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук. Спеціальність 08.00.01 – Економічна теорія та історія економічної думки. Львів: Львівський нац. ун-тет ім. Івана Франка., 2016. - 232 с.
3. Калінеску Т.В. Український фондовий ринок: реалії сьогодення. / Т.В. Калінеску. Часопис економічних реформ Науково-виробничий журнал. - №2(50), 2023. - С. 42 – 47.
4. Коваленко Ю.М. Фінансовий ринок: підручник: у 2 т. / Ю.М. Коваленко, Ю.В. Ковернінська. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. - 830 с.
5. Петрик, Є. О. Практичні аспекти розкриття інформації на фондовому ринку України [Текст] / Петрик Є. О., Ступак О. В. - Київ: Емкон, 2016. - 152 с.
6. Рамський А.Ю. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. / А.Ю. Рамський, Ю.М. Жукова, С.М. Обушний. — К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. — 228 с.
7. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: Підручник / Л.В. Руденко. К.: Центр навчальної літератури, 2017. - 632 с.
8. Слав'юк Н.Р. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник / Н.Р. Слав'юк. Київ: НаУКМА, 2022. - 205 с.

9. Стратегія фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sectoru_ua.pdf
10. Трусова Н. В., Нестеренко С. А., Якушева І. Є. Фінансовий ринок: навч. посібн. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. - 236 с.
11. Фінансовий ринок: Навч. посібник за заг.ред. Арутюнян С.С. / Арутюнян С. С., Добриніна Л.В. та інші. К: Гуляєва В.М., 2018. - 484 с.
12. Фондовий ринок: практикум: навчальний посібник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В., Вірченко та ін.; за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К.: Знання, 2017. - 718 с.